

KOHTLA-JÄRVE LASTEAED LEPATRIINU

ÕPPEKAVA

Kehtib alates 01.09.2016

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	3
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE ÜLDEESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED.....	4
2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse üldesmärgid.....	4
2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted.....	4
2.3 Õpikäsitus.....	6
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	6
3.1 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse korralduse põhimõtted.....	6
3.2 Rühma päevakava.....	7
3.3 Planeeritud õppe- ja kasvatustegevuse maht ja ajaline korraldus.....	7
3.4 Rühma dokumentatsioon.....	8
4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRK, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI.....	8
4.1 Üldoskused.....	9
4.1.1 Tunnetus- ja õpioskused.....	9
4.1.2 Sotsiaalsed ja enesekohased oskused.....	10
4.1.3 Mänguoskused.....	11
4.2 Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad.....	12
4.2.1 Mina ja keskkond.....	12
4.2.2 Keel ja kõne.....	17
4.2.3 Eesti keel kui teine keel	20
4.2.4 Matemaatika	22
4.2.5 Kunst.....	23
4.2.6 Muusika.....	26
4.2.7 Liikumine.....	27
5. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE, HINDAMISE PÕHIMÕTTED KORRALDUS.....	29
5.1 Lapse arenguestluse läbiviimise põhimõtted ja korraldus.....	30
5.2 Koolivalmidus.....	31
5.1.1 Koolivalmiduskaart.....	31
6. ERIVAJADUSTEGA LASTE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED.....	32
6.1 Eesti keele õpe muukeelsetele lastele.....	33
6.2 Andekate laste toetamise põhimõtted.....	34
7. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	34
8. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	35
LISA 1. Kiusamisest vaba lasteaed	

SISSEJUHATUS

Kohtla-Järve Lasteaia Lepatriinu (edaspidi lasteaed) õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille aluseks on koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava.

Lasteaias toimub õppimine mänguliste tegevuste kaudu lähtuvalt õppe- ja kasvatusvaldkondade eesmärkidest, sisust ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest.

Lasteaia õppekava on koostatud ja arendatud kõikide lasteaia pedagoogid osalusel ning sellese protsessi on kaasatud lapsevanemaid.

Lasteaia õppekava läbinule annab lasteaed välja koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused.

Lasteaia õppekava määrab kindlaks:

- lasteaia liigi ja eripära;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
- õppe- ja kasvatustegevuse korralduse (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
- lapse arengu analüüsimise, hindamise põhimõtted ja korraldus;
- erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus;
- lapsevanematega koostöö põhimõtted ja korraldus;
- õppekava uuendamise ja täiendamise korra.

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Lasteaed Lepatriinu (end. lastepäevakodu nr 1) avati 1948. aasta märtsikuus. Algselt kuulus lasteaed Põlevkivikeemia Tootmiskoondisele. Aastast 1993 on lasteaia kõrgemalseisvaks organiks Kohtla-Järve Linnavalitsus.

Hetkeseis

Lasteaed on koolieast noorematele lastele hoidu ja alushariduse omandamist võimaldav munitsipaallasteasutus. Lasteaia tegutsemise aluseks on haridus- ja teadusministri poolt väljastatud koolitusluba.

Lasteaias on moodustatud 2 lasteaiarühma 32 lapsele. Ühes lasteaiarühmas on kolme- kuni viieaastased ja teises lasteaiarühmas on viie- kuni seitsmeaastased lapsed. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimiseks kasutatakse üldõpetuse põhimõtet.

Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

Eripära

Lasteaed on väike, hubane ja kodune. Hea meeskonnatöö aluseks on töökas kollektiiv. Väike laste arv rühmas võimaldab tegeleda lastega individuaalselt. Õpi- ja kasvukeskkond on lapsesõbralik ja turvaline. Lasteaed väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi. Selleks viiakse läbi keskkonnahariduslikke projekte ja rakendatakse õuesõppe metoodikat. Lasteaias pööratakse suurt tähelepanu tervislike eluviiside kujundamisele. 2015. aastast kuulub lasteaed Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikku. Lasteaed osaleb MTÜ Lastekaitse Liidu projektis „Kiusamisest vaba lasteaed ja kool“. Lastehommikud toimuvad ühiselt kogu lasteaia lastele. Traditsiooniks on kujunenud osalemine piirkondlikel spordiüritustel ning laulu- ja tantsupidudel. Lasteaial on oma logo, laul ja lipp.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE ÜLDEESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteaia koostöös.

Üldesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused. Eelpool loetletud erinevate oskuste arenemisel kujunevad lapsel eeldused igapäevaeluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks.

2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- 1) Lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine:
 - iga lapse areng on individuaalne ning kulgeb oma ajas ja ruumis;
 - kasvatus- ja arendustegevuses arvestatakse lapse iga, sugu, individuaalsust;
 - toetatakse lapse loomulikku huvi hankida teadmisi ja saada kogemusi ümbritseva elu, looduse ja ühiskonna nähtuste kohta.
- 2) Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine:

- lapse tervise säilitamisel ja tugevdamisel kasutatakse maksimaalselt ära olemasolevaid tingimusi, pakkudes lapsele mitmekesiseid liikumiskogemusi ning õppe-kasvatustegevuse läbiviimist värskes õhus (õuesõpe).

3) Lapse loovuse toetamine:

- arendatakse lapse loovust ja leidlikkust läbi erinevate mängude ja õppetegevuse kaudu.

4) Mängu kaudu õppimine:

- mängides omandatakse sotsiaalseid kogemusi, kujundatakse eneseteenendamiseoskusi, tööharjumusi ning omandatakse ja kinnistatakse teadmisi-oskusi;
- kujundatakse õpi- ja mängukeskkond, mis pakub lastele mitmekesiseid võimalusi.

5) Humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine:

- kedagi ei tõrjuta soo, rahvuse, arengulise eripära vms erisuse tõttu;
- soodustatakse humaansete ja demokraatlike suhete kujunemist ning püsimist eakaaslastega ja täiskasvanutega suhtlemisel;
- lapsel on õigus teha valikuid, oma tegevust korrigeerida ning tegevuse tulemuse eest vastutada;
- rühmas on kokkulepitud reeglid, mis aitavad lapsel õppida üksteisega arvestama ning probleeme lahendada.

6) lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;

7) lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;

8) üldõpetusliku tööviisi rakendamine;

9) Kodu ja lasteasutuse koostöö:

- lapse vaimset, sotsiaalset ja füüsilist arengut soodustab kodu ja lasteaia koostöö ;
- lasteaed toetab ja nõustab lapsevanemaid õppe- ja kasvatusküsimuste lahendamisel;
- lasteaed on peredele avatud.

10) Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine:

- väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ja teisest rahvusest laste kultuuri eripära;
- teadvustatakse ja säilitatakse eesti rahvakombeid ja tavasid;
- kasvatatakse hoolimist enda, oma maa, keskkonna ja ühiskonna vastu.

Lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteaia direktor.

2.3 Õpikäsitus

Õppe- ja kasvatusprotsessi üldehitamise aluseks on alljärgnev õpikäsitus:

- 1) Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.
- 2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad. Õppesisu valikul lähtutakse põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
- 3) Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.
- 4) Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:
 - kavandada oma tegevust, teha valikuid;
 - seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
 - kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
 - arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
 - hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
 - tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Lasteaed korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Aktiivne õppetöö toimub 1.septembrist 31. maini. Suveperioodil 01. juunist kuni 31. augustini toimub õpitu kinnistamine, süvendamine ja kordamine.

Juulikuus on lasteaed suletud kollektiivpuhkuseks.

3.1 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse korralduse põhimõtted

- 1) Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmile, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Lasteaia päevakava kinnitab direktor.

- 2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
- 3) Rühma õpetajad koostavad õppeaasta tegevuskava vastava perioodi alguses. Õppeaasta tegevuskava põhjal kavandavad pedagoogid õppe- ja kasvatustegevuse nädalaks, täpsustades tegevuskavas kavandatud tegevused. Tegevuskavad kinnitab direktor.
- 4) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.
- 5) Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.
- 6) Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

3.2 Rühma päevakava

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Päevakava kinnitab lasteaia direktor õppeaasta alguses.

- 7.00 – 8.30 Laste vastuvõtmine, vabategevus, mängud
- 8.30 – 9.00 Hommikusöök
- 9.00 – 10.45 Lõimitud õppetegevused
- 10.45 – 12.10 Riietumine, õuesolek, jalutuskäik
- 12.10 – 13.00 Ettevalmistus lõunaks, lõunasöök
- 13.00 – 15.00 Puhketund
- 15.00 – 15.50 Ärkamine, organiseeritud tegevus
- 15.50 – 16.20 Õhtuode
- 16.20 – 18.30 Vabategevus toas või õues. Kojuminek

3.3 Planeeritud õppe- ja kasvatustegevuse maht ja ajaline korraldus

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuste planeeritavaks perioodiks on üks nädal.

Tegevuste läbiviimine toimub organiseeritud või vabas tegevuses lõimitud tegevuste näol.

Lähtuvalt lapse vanusest ja rühma eripärasest planeeritakse valdkonniti ühte nädalasse maksimaalselt õppetegevusi alljärgnevalt:

	Mina ja keskkond	Keel ja kõne	Mate- maatika	Kunst	Liiku- mine	Muusika	Eesti keel teise keelena	Kokku
3-5 a.	3	3	1	3	2	2	1	15
5-7 a.	4	4	1	3	3	2	1	18

Kolme- kuni viieaastastel lastel kestab planeeritud tegevus kuni 25 minutit, kuue- kuni seitsmeaastastel kuni 35 minutit.

Kolme- kuni viieaastastele lastele on planeeritud tegevusi päevas kuni kolm tegevust, kuue- kuni seitsmeaastastel kuni neli tegevust.

3.4 Rühma dokumentatsioon

- 1) Rühma tegevuskava
- 2) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse päevik on ametlik dokument, mille täitmine on kohustuslik ja korrektne:
 - õpetaja kannab päevikusse andmed lapse kohta; vanemate kontaktandmed
 - õppeaasta eesmärgid ning põhimõtted nende täitmiseks
 - andmed läbiviidud õppe- ja kasvatustegevuste kohta
- 3) nädalakavad
- 4) laste kohalkäimise/toitlustamise tabel
- 5) laste kasvumapid
- 6) laste koolivalmiduskaardid

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) tunnetus- ja õpioskused;
- 2) sotsiaalsed oskused;
- 3) enesekohased oskused;
- 4) mänguuskused.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) eesti keel kui teine keel;
- 4) matemaatika;
- 5) kunst;
- 6) muusika;
- 7) liikumine.

4.1 Üldoskused

4.1.1 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
1) hangib tänu keeleoskusele uut teavet; ta kõne toetub mälule ja sõltub sellekt, kellega ja mis olukorras ta koos on 2) oskab osaliselt oma tegevusi planeerida, organiseerida ja tegutseb iseseisvalt otsese juhendamise, kuid autoriteedi toel; 3) plaanib minakeskse kõna abil oma tegevust, lahendab probleeme; 4) saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest; 5) huvitub võistlus-	1) tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid vajab täiskasvanu abi enesekindluse saavutamiseks; 2) reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab tegevuse planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet; 3) tegutseb koos teistega, teda motiveerivad tegevused eakaaslastega; 4) keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme, saavutada kokkuleppeid; 5) konstrueerib, katsetab,	1) plaanib oma igapäeva-tegevusi, seab eesmärgid ja üritab alustatud tegevused lõpetada; 2) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks; 3) kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet 4) kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks, uute teadmiste omandamiseks; 5) järgib ühistevõttes reegleid ja suudab neid selgitada; 6) kasutab sidusat kõnet,	1) organiseerib ja plaanib oma tegevusi, seab eesmärgid, üritab tegutseda sihipäraselt, lõpetab alustatud tegevused; 2) reguleerib oma emotsioone, käitumist, kasutades selleks kõnet; 3) tegutsedes arvestab antavat tagasisidet, eakaaslaste hinnangut; 4) keskendub korraga mitmele tegevusele, on suuteline tahtepingutusks; 5) seab täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärgid, valib tegutsemisstrateegiad;

<p>mängudest ja tahab olla edukas; 6) järgib lihtsaid reegleid; 7) liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnust järgi; kesken- dub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristuvale tunnusele, jaotab oma tähelepanu; 8) sab aru arvumõistest; huvitub tähtedest; 9) omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu; 10) osaleb ühisteg- vustes, teeb koostööd teistega; konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes, loovtegevustes.</p>	<p>uurib erinevaid võimalusi, kasutades sümboloid, kujutlusi, reaalseid esemeid ja objekte; 6) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes; 7) räägib esemetest, mis pole kohal, olukordadest, mis toimusid minevikus või tulevikus, fantaseerib; 8) keskendub huvipak- kuvale tegevusele mõnikümne minuti; 9) oskab vaadelda ja märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid; 10) eristab rühmi, oskab neid võrrelda, saab aru lihtsamatest mõistete kuuluvusest, alluvusest, üldistamisest; 11) tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest; 12) omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt, lahendab probleeme; 13) kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel lihtsamaid meeldejätmise viise.</p>	<p>tema dialoog on suunatud rohkem iseendale; 7) osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes 8) mõistab asjade suhetest ja omadustest, ajalis- ruumilisest järjestusest; 9) kasutab teadmisi iga- päevastes situatsioonides, nii uudses kui sarnases olukorras; 10) kasutab uute teadmiste omandamisel meelde- jätmise strateegiaid juhuslikut, teadvustab kordamise vajadust.</p>	<p>6) katsetab, uurib, kasuta- des teadmisi ja kogemusi uues vormis; 7) osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid; 8) liigitab, tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, mõistab nendevahelistest seostest; 9) kasutab kaemuslik- kujundlikku, verbaalset mõtlemist; 10) kasutab suhtlemisel arutlevat dialoogi; 11) tunneb huvi teiste vastu; 12) teab ja kasutab tähti, numbreid, sümboloid, kirjutab sõnu, teeb matemaatilisi tehteid; 13) suhtub õppimisse positiivselt, tahab õppida, uurida, esitab küsimusi, kordab meeldejäetavat materjali.</p>
--	---	--	---

4.1.2 Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
<p>1) väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, soove, tahtmisi, seisukohti, püüab jõuda kokkuleppele; 2) tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikusest realistlikku</p>	<p>1) hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid; 2) väljendab oma emotsioone ja räägib nendest; 3) suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;</p>	<p>1) tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone, seisukohti ja arvestab neid käitumises, vestluses; 2) seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia; 3) on oma tegevuses orienteeritud tunnustusele,</p>	<p>1) mõistab teiste inimeste tundeid, nende mitteverbaalseid väljendusi; 2) vastutab oma tegevuse eest ning räägib oma kavatsustest; 3) suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida,</p>

<p>ettekujutust; 3) saab hakkama enese-teenindusega, tal on kujunenud tualetiharjumused; 4) teab oma nime, vanust, sugu, märkab soolisi erinevusi; 5) väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu; 6) püüab vahel teisi abistada, lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest, mõtetest; 7) seab endale mõningaid eesmärgid ja täidab neid; 8) osaleb lühikest aega ühistegevustes eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale; 9) arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet; 10) saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest 11) saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest, järgib neid igapäevases suhtluses; püüab täita kodukorra reegleid; 12) huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas.</p>	<p>4) suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ja orienteerub oma suutlikkuses; 5) on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut; 6) imiteerib täiskasvanu tegevusi, rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere; 7) eelistab sootüübilisi mängu; 8) naudib rühma kuulumist, eakaaslaste seltsi ja ühistegevusi; 9) aktsepteerib reegleid, kogemusi, muutusi, järgib reeglite täitmist teiste poolt; 10) oskab avalikus kohas sobivalt käituda ja teab, mida tohib ja mida mitte.</p>	<p>tähelepanule, emotsionaalsele toetusele; 4) eelistab omasoolisi mängukaaslast, kujunevad sõprussuhted; 5) suudab lühikest aega rühmas mängida ilma täiskasvanu kontrollita ja teha koostööd omal viisil; 6) järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt; 7) järgib sotsiaalset rutiini.</p>	<p>arvestab teisi, suhtub teiste tegevusse sallivamalt; 4) tegutseb iseseisvalt; 5) algatab mängu ja tegevusi; 6) hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise; 7) loob sõprussuhteid; 8) järgib rühmas reegleid ja arvestab rühma vajadusi 9) talub muutusi ja vanematest eemalolekut; 10) arutleb eetiliste probleemide üle, teeb vahet hea ja halva vahel; 11) püüab kõigega hakkama saada, on tundlik ebaõnnestumise ja hinnangute suhtes, otsib mõistmist ja kaasaelamist oma tunnete.</p>
--	---	--	---

4.1.3 Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus, mille vältel areneb lapse isiksus tervikuna. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mäng on lapsele loomulik viis õppimiseks ja arenemiseks. Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel ja läbiviimisel kasutatakse erinevaid mänguliike: õppemängud, liikumismängud, rolli- ja loovmängud, ehitusmängud, liiva- ja veemängud jne.

Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3-4 aastane	5-6 aastane
<p>1) tunneb mängust rõõmu</p> <p>2) võtab endale täiskasvanu teatud rolle ja hakkab tegutsema vastavalt rollile;</p> <p>3) hakkab aru saama mängu süžeed, mida kujutatakse</p> <p>4) hakkab mõistma järjest rohkem mängu sümbolset tähendust, täpsemalt tajuma rollikäitumist, täitma ise keerulisemaid ja mitmekesisemaid ülesandeid;</p> <p>5) mängusüžeed luues on iseseisvam, s.o mitmesuguseid sündmusi, isikuid, olukordi välja mõeldes ja mängides;</p> <p>6) üksi- ja koosmäng on omavahel tihedalt seotud;</p> <p>7) räägib eri rolle mängides erineva hääletooni ja ilmekusega (nt jänes peenema häälega jne);</p> <p>8) mängib kaaslastega kestvalt ja sõbralikult;</p> <p>9) imiteerib kuulnud tegelaste häälotsusi ja käitumist ja ütleb üksikuid kergemaid lauseid;</p> <p>10) lavastusmängu juhtiv roll on täiskasvanu kanda;</p> <p>11) oskab mängida väikestes rühmades, jagada omavahel ehitusmaterjali, kooskõlastada mängutegevusi ja saavutada ühist tulemust;</p> <p>12) plaanib enne tööle asumist, mida ja kuidas ehitada;</p> <p>13) leiab rahuldust töö tegemisest, kuid järjest rohkem hakkab tähelepanu pöörama töö tulemusele;</p> <p>14) oskab sõnaliselt õppemängus pikemalt rääkida esemest ja nende omadustest, meenutab neid mälu järgi;</p> <p>15) vajadusel võtab mängus juhtrolli;</p> <p>16) kasutab mängudes erinevaid meeli; haistmist, kuulmist, nägemist.</p>	<p>1) oskab ühendada eri allikatest saadud kogemusi, teadmisi, muljeid;</p> <p>2) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;</p> <p>3) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskendumisele;</p> <p>4) on iseseisev mänguja, mängides omandab rollidele iseloomuliku käitumise;</p> <p>5) mängusüžeed on keerulised ja loovad, rollid määravad nii tegevuse kui vahendite valiku, enne mängimist arutleb mängusüžee läbi;</p> <p>6) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;</p> <p>7) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;</p> <p>8) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;</p> <p>9) täidab mängudes erinevaid rolle;</p> <p>10) mängus on olulisel kohal kõne, mis tähistab mitmeid rollitegevusi ja suhteid</p> <p>11) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;</p> <p>12) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;</p> <p>13) edukalt mängib koos kaaslastega kui üksi;</p> <p>13) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;</p> <p>14) matkib kuulnud muinasjuttu tegelaskujusid ise;</p> <p>15) tahab mängida juhtrolli;</p> <p>16) mängib tuttavaid lavastusmänge iseseisvalt;</p> <p>17) tunneb huvi lavastusmängu eri liikide vastu;</p> <p>18) ehitusmängu sisu võib tugineda täiskasvanu jutustusele ja mängu iseloomustab ideede mitmekesisus;</p> <p>19) lapsed jälgivad mängus täiskasvanute ehitustegevuse kompleksseid nähtusi;</p> <p>20) nad viivad oma ehituse mõtte ellu, ülesanded on täpselt jagatud, tekib vastastukune vastutus;</p> <p>21) organiseerib ise mände, 2-4 liikmelistesse rühmadesse ühinema ja kestvalt koos mängima;</p> <p>22) õppemängule seab ise eesmärgid, lõpetab mängu, esikohal on mängu täpsus ja mängureeglite täitmine;</p> <p>23) märkab esemete väikseid erinevusi ja võrdleb esemeid mälu järgi;</p> <p>24) märkab esemete vastastikuseid seoseid ja asendeid, mitmekesisust, teeb üldistusi, leiab esemetel ühist;</p> <p>25) lapsed koostavad lühikesi jutukehi, mõtlevad välja mängu ja mõistatusi:</p>

4.2 Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad

4.2.1 Valdkond *Mina ja keskkond*

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;

- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

1) sotsiaalne keskkond:

- mina ja perekond (mina ise, perekond, sugulased, kodu, lasteaed, kool);
- kodu ja kodumaa (kodu, kodukoht, kodumaa);
- mina ja kultuur (eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis ja mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, sallivus, demokraatia);
- mina ja tervis (tervise väärtustamine, tervislik toitumine, aktiivne liikumine, inimkeha; emotsioonid, sallivus, demokraatia, teistega arvestamine, hügieen, hammaste tervis, ohutus ja turvalisus).

Terviseõpetus on eesmärgistatud järjepidev protsess, milles lähtutakse kolmest põhiprintsiibist: lapse arengule ja tervisele positiivsete psühho-sotsiaalsete tingimuste loomine; tervislike harjumuste kujundamine; koostöö arendamine ja tugevdamine laste, personali ja vanemate vahel tervislike harjumuste kujundamisel. Tervisesõbralike harjumuste kujunemist toetatakse sihipäraselt lasteaia igapäevatoimingutes. Terviseõpetuse üldeesmärgid on laps väärtustab terve olemise vajalikkust; suudab teha valikuid tervislike ja mittetervislike harjumuste vahel; õpib tundma iseennast ja oma keha; saab aru oma emotsioonidest ja tuleb nendega toime; laps teab kuidas ohu korral käituda ja abi kutsuda; laps jälgib isikliku hügieeni, on rõõmus ja terve.

2) looduskeskkond

- mina ja loodus (kodukoha loodus, elus- ja eluta loodus);
- mina ja elukeskkond (muutused looduses, igapäevane ilmastik, aastaajad);
- loodushoid (inimese mõju loodusele, heaperemehelik käitumine).

3) tehiskeskkond

- tehnika ja transport (ehitised, kodutehnika, virtuaalkeskkond);
- liiklus ja turvalisus (transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus)

Liikluskasvatuse käigus omandab laps vajalikud algteadmised, oskused ja harjumused ohutuks liiklemiseks jalakäijana. Liiklusõpetus toimub integreeritult kogu õppeaasta jooksul. Liikluskasvatases käsitletavat teemat on: ülekäigurada, sõidutee ületamine, valgusfoor, liikluseeskiri ja nende tähendus, liikluseeskiri, liiklusvahendite liigid, turvavarustuse kasutamise

vajalikkus (helkur, kiiver, turvatool), jalgrattaga liiklemine, lasterühmaga liiklemine tänaval, ühissõidukis, liiklemine erinevates ilmastikuoludes. Liiklusõpetuse üldeesmärgid on laps teab ja täidab ohutu liiklemise nõudeid, saab aru reeglite vajalikkusest; laps oskab liigelda oma lähiümbruses ohutusnõudeid täites; laps teab kuidas käituda ünnetuse korral; ta tunneb foori, kasutab ülekäigurada oskuslikult; suudab olla igapäevaselt tähelepanelik liikleja.

- mina ja töö (erinevad ametid, tööriistad ja vahendid);
- säästlik tarbimine (jäätmed, sööstev vahendite/materjalide kasutaminejms).

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järelt tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3 aastane	5 aastane	7 aastane
1) ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime ja teab, kas on tüdruk või poiss; näitab oma vanust sõrmedel; 2) nimetab pereliikmeid, teab õdede-vendade nimesid; 3) vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta; 4) teab oma rühma nime, leiab oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik), nimetab rühmas olevaid esemeid, ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate nimed; 5) nimetab pereliikmete koduseid toimetusi, matkib lihtsamaid töövõtteid, asetab töövahendid kokkulepitud kohta; 6) osaleb jõukohasel viisil kodu-	1) oskab öelda oma nime, vanuse ja soo; 2) kirjeldab oma perekonda (pereliikmed, nende nimed, perekonnanimesid); 3) kirjeldab oma kodu; nimetab kodu asukohta; kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi, nimetab oma kohustusi nende hulgas; 4) nimetab lasteaia nime, kirjeldab oma tegevusi ja mängu; teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi; teab oma, võõra ja ühise tähendust; 5) nimetab vanemate ameteid; kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas; loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid,	1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid; teab oma kohustusi ja õigusi; 2) teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi; mõistab, et pered võivad olla erinevad; jutustab oma vanavanematest; 3) kirjeldab oma kodu ja kodukohta; teab kodust aadressi ja telefoni 4) teab lasteaia aadressi; nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust; kirjeldab lasteaia kodukorda, rühmareegleid ja traditsioone; 5) teab kooli kui õppimise kohta; kirjeldab, mille poolest lasteaed koolist erineb; 6) nimetab pereliikmete elukutseid

<p>maale tähtsatel päevadel, leiab Eesti lipu värvid;</p> <p>7) räägib oma sünnipäevast, nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi;</p> <p>8) teab mõistete hea ja paha tähendust; meeldetuletamisel tervitab, jätab hüvasti, palub, tänab;</p> <p>9) küsimisel nimetab oma sõprade nimesid; oskab haiget saanud sõpru lohutada;</p> <p>10) tunneb ära oma kodu, lasteaia ja tuttavad teenindusasutused;</p> <p>11) küsimisel nimetab kodus kasutatavaid kodumasinaid ja elektroonikat (pliiit, teler, külmkapp);</p> <p>12) küsimise korral nimetab sõidukeid (auto, rong, buss, laev jm)</p> <p>13) leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta;</p> <p>14) teab hammaste hooldamise vahendeid, harjab hambaid täiskasvanu abiga;</p> <p>15) nimetab toiduaineid;</p> <p>16) osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale, kõrvadele;</p> <p>17) nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud;</p> <p>18) tunneb rõõmu looduses viibimisest, oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud;</p> <p>19) nimetab küsimise korral tuttavat looma, lindu ja nende kehaosi; teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus);</p> <p>20) nimetab tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane);</p> <p>21) eristab tuntumaid puu- ja aedvilju, osutamisel nimetab tuttavaid lilli;</p> <p>22) oskab küsimise korral iseloomustada ööd ja päeva;</p> <p>23) nimetab talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe);</p> <p>24) nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab);</p> <p>25) mõistb, et lilli nopitakse vaasi panekuks; teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta;</p> <p>26) teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu;</p> <p>27) teab valgusfoori ja tulede</p>	<p>põhjustab mängu- või töökoha korrastamise vajalikkust;</p> <p>6) teab oma rahvust , keelt ja oma riigi tähtsamaid sümboleid; nimetab sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp; nimetab erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas;</p> <p>7) kirjeldab tähtpäevi peres; kirjeldab tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi;</p> <p>8) teab mõistete õige ja vale tähendust; teab üldtuntud viisakusreegleid; tunneb ja järgib lauakombeid;</p> <p>9) nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi; oskab sõpra lohutada ja abistada; oskab andeks anda ja leppida;</p> <p>10) märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada; väljendab oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm);</p> <p>11) kirjeldab inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat);</p> <p>12) kirjeldab kodumaja omapära; nimetab erinevaid ruume lasteaias ja teab nende otstarvet; kirjeldab lasteaia õueala ja seal kasutatavaid vahendeid;</p> <p>13) kirjeldab kodumasinaid ja -elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte;</p> <p>14) kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet;</p> <p>15) kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorditakse;</p> <p>16) nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, mäng, puhkus, uni, hea tuju, meeldivad suhted);</p> <p>17) peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel; nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine);</p> <p>18) nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev;</p> <p>19) nimetab kehaosi ja teab nende vajalikkust;</p> <p>20) nimetab kohti, esemeid ja</p>	<p>ja ameteid; kirjeldab erinevaid elukutseid ja nende vajalikkust; mõistab töö ja vastutuse tähtsust; soovib osaleda jõukohastes kodutöödes; selgitab raha otstarvet;</p> <p>7) nimetab Eesti riigi sümboleid; teab kodulinna sümboleid; näitab Eesti kaardil oma kodukoha; teab Eesti Vabariigi presidendi nime; nimetab teisi rahvusi ja keeli, nende kombeid; suhtleb teisest rahvusest lastega; teab Eesti lähinaabreid;</p> <p>8) teab eesti rahvatraditsioone ja kombeid; teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm); kirjeldab tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus; nimetab riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha);</p> <p>9) teab mõistete ausus ja autus tähendust ning oskab vastavalt käituda; järgib käitumisreegleid erinevates olukordades; mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest;</p> <p>10) oskab luua ja hoida sõprus-suhet; teab sõpruse tähendust; kirjeldab sõbraks olemist ning sõber olla; kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides;</p> <p>11) kirjeldab oma emotsioone ja tundeid; oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt);</p> <p>12) arvestab oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi; nimetab erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid; pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires;</p> <p>13) kirjeldab vanaaja kodu ja selle sisustust, nimetab kõrvalhooneid ja nende otstarvet; nimetab maja ehituseks kasutatavaid materjale; nimetab teenindusasutusi ja nende vajalikkust; nimetab kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm);</p> <p>14) kirjeldab kodumasinaid ja -elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad);</p> <p>15) kirjeldab erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (teerull,</p>
---	---	--

<p>tähendust (punane, kollane, roheline); teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee;</p> <p>28) teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda);</p> <p>29) teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid; teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver);</p> <p>30) teab helkuri kasutamise vajalikkust.</p>	<p>aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised); nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek; mängimine ohtlikes kohtades, nt tänaval, liivakarjääris, ehitisel; ujumine täiskasvanu järelevalveta; rattasõit kiivrita); selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole; selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna;</p> <p>21) nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv); nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas;</p> <p>22) nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad;</p> <p>23) teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa ;</p> <p>24) nimetab ning kirjeldab tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju;</p> <p>25) eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega) ;</p> <p>26) nimetab kõiki aastaaegu ja iseloomustab neid;</p> <p>27) nimetab ja kirjeldab ilmastikunähtusi; teab õhu vajalikkust ja kasutamist;</p> <p>28) mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida; mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida; teab, et inimene saab talvel loomi aidata; mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi; oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.</p> <p>29) teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku; kirjeldab erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele, inimestele;</p> <p>30) teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ja nende tähendust; teab, kuidas sõiduteed ületada; oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval);</p> <p>31) teab liiklusmärkide tähendusi;</p> <p>32) teab liiklusvahendite erinevusi</p>	<p>kraanaauto, prügiauto, jm);</p> <p>16) teab, miks on vaja prügi sortida; kirjeldab asjade korduva kasutamise võimalusi; mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine);</p> <p>17) kirjeldab, mida tähendab terve olemine; kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist; teab, mis on haigus; teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist;</p> <p>18) selgitab, miks tekib hamba-kaaries (hambaaugud); järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus;</p> <p>19) nimetab, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve;</p> <p>20) selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne ja teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena; teab tüdruku ja poisi erinevusi;</p> <p>21) teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud); teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades; nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada; teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane); selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas;</p> <p>21) kirjeldab kodukoha loodust; nimetab ning iseloomustab metsloomi, koduloomi ja putukaid; nimetab teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel;</p> <p>22) nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja -viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust; teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine);</p> <p>23) oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku</p> <p>24) nimetab ning kirjeldab aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu,</p>
---	---	--

	<p>ja eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust; oskab ühissõidukis käituda;</p> <p>33) teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis; kirjeldab liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes; selgitab, kus ja kuidas helkurit kanda.</p>	<p>kirsipuu, toomingas, pihlakas jm);</p> <p>25) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;</p> <p>26) seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ja kirjeldab neid; nimetab inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, põldude kündmine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne); nimetab loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm);</p> <p>27) selgitab ilmastikunähtuste seost aastaagedega;</p> <p>28) suhtub ümbritsevasse hoolivalt ja säästvalt; kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele; teab, kuidas loomi talvel aidata; teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata; teab prügi sortimise vajalikkust ja oskab sortida lihtsamat prügi; soovib osaleda looduse korrastamises;</p> <p>29) selgitab, miks on valgus, vesi, temperatuur, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad</p> <p>30) kirjeldab oma teekonda kodust lasteaeda; teab, kuidas ületada ristmikku; teab liiklemise erinevusi linnas ja maal; oskab kasutada hädaabinumbrit 112;</p> <p>31) tead, kuidas käituda ühissõidukist väljudes; teab rulluisude ja rulaga sõitmise nõudeid;</p> <p>32) teab, kuhu kinnitada helkurribad.</p>
--	--	--

4.2.2 Valdkond *Keel ja kõne*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
1) algatab ise aktiivselt suhtlust; 2) suhtleb aktiivselt eakaaslastega koostegevuses; 3) küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta; 4) kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust 2–3 lausungiga; 5) räägib 2–3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest; 6) jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi; 7) kasutab kõnes eri	1) algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni; 2) kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust; 3) kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid; 4) kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti* ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust; 5) annab kuuldu teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega;	1) räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta; 2) kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist; 3) püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega; 4) annab edasi kuuldu teksti sündmuste järgnevust, põhjusi ja tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/ korralduste abil; 5) jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega; 6) jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega ja siis, siis, ja;	1) kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid sõltuvalt suhtluse eesmärkidest; 2) valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast; 3) mõistab kaudseid ütlusi; 4) tutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tutvavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ja olulised detailid; 5) tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduvat info; 6) räägib sellest, mida hakkab tegema; 7) laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti;

<p>tüüpi lihtlauseid; 8) kasutab kõnes lihtsaimaid suhteid väljendavaid rindlauseid* 9) kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme; 10) kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi; 11) kasutab kõnes objektide osade / detailide nimetusi; 12) kasutab kõnes mõningaid liitsõnu ja tuletisi* 13) kasutab kõnes tutvavaid 2–3silbilisi sõnu õiges vältis ja silbitruktuuris; 14) hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt -nt, -lt, -mp jne); 15) tunneb täiskasvanu häälimise* või rõhutatud hääldamise* järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas; 16) tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti; 17) matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.</p>	<p>6) jutustab nähtust, tehetust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga; 7) loeb peast kuni 4 realisi liisusalme/luuletusi; 8) mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega; 9) kasutab kõnes lihtsaimaid põimlauseid 10) kasutab kõnes <i>nud-</i> ja <i>tud-</i>kesksõnu; 11) kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid; 12) kasutab tingivat kõneviisi; 13) ühildab sõnu arvus ja käändes ; 14) kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käänevorme mitmuses (ilusatel lilledel); 15) kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu; 16) kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu; 17) kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu hommik, päev, õhtu, öö; 18) moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks-õunanuga); 19) hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid; 20) hääldab õigesti 3–4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu; 21) hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1–2 silbilistes tuttava tähendusega sõnades; 22) hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan); 23) tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a hääliku ühendites); 24) kuulab ettelugemist,</p>	<p>7) suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid; 8) kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käänevorme; 9) märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes ja osutab neile; 10) kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (loetakse, pesti); 11) kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määr sõnu eile, täna, homme; 12) kasutab kõnes mõningaid sama tähenduslikke sõnu; 13) mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (joonistaja, joonistus); 14) kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt veereb – veeretab); 15) nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna (nt lilled: tulp, roos); 16) kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu; 17) häälib täiskasvanu abiga 1–2silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu; 18) määrab hääliku asukohta häälikuühendita sõnas; 19) kordab täiskasvanu eeskujul eri vältis kahest sõnast koosnevaid ridu (nt koli - kolli (III v)); 20) loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis.</p>	<p>8) jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti; 9) kasutab kõnes kõiki käänevorme ainsuses ja mitmuses; 10) kasutab kõnes käänevorme harva esinevates funktsioonides; 11) kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante; 12) kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu; 13) kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (... , sest ...), tingimust (kui ..., siis), eesmärki (... , et ...). 14) selgitab kuulnud kujundlike väljendite tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid; 15) kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu; 16) kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu; 17) liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu; 18) kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu; 19) mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades; 20) kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu; 21) hääldab õigesti võõrhäälikuid (f, š) tuttavates sõnades (nt Fanta, šokolaad); 22) nimetab ja kirjutab enamikku tähti; 23) veerib 1–2silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgneva kontrollita) ja eksib sageli; 24) häälib õigesti 1–2silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta</p>
--	--	---	---

	olles aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul); 25) kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).	sõnu; 25) kirjutades märgib õigesti 1–2silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri (nt lähen koli); 26) eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut; 27) jagab kuulnud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid; 28) muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt koll - kool; linna (III v) - lina; tibu – tippu); 29) tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.
--	--	--

4.2.3 Valdkond *Eesti keel kui teine keel*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);

- 4) korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3-5 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
1) tunneb huvi eesti keele vastu; 2) kuulab ja tajub eesti keele kõla; 3) reageerib tegevustes kasutatavatele lihtsamatele korraldustele; 4) tunneb ära lihtsamaid õpitud sõnad ja väljendid tuttavas kontekstis ja mõistab neid; 5) tunneb lihtsamaid viisakusväljendeid; 6) huvituv esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu; 7) kordab järele õpitud sõnu ja kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste, omaduste nimetamiseks; 8) huvitub suhtlemisest ja vajadusel loob kontakti täiskasvanute ja teiste lastega; 9) hääldab järele kuulatud sõnu; 10) tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu; 11) teab ja nimetab, mis riigis ta elab; 12) tunneb huvi eesti rahvakalendri tähtpäevade vastu.	1) reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele; 2) kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ja tunneb kuuldu pildil ära; 3) kuulab ja suudab jälgida ning meeles pidada täiskasvanu eestikeelset seletust; 4) mõistab esitatud küsimusi; 5) tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid; 6) kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga; 7) kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides; 8) oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid; 9) kõneleb õpitud sõnavara piires ning suudab algetada ja lõpetada vestlust; 10) hääldab õpitud sõnu õigesti; 11) oskab Eesti rahvussümbolitest nimetada ning kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille, rahvuslindu; 12) oskab nimetada mõnd Eestis tähistavat riiklikku ja rahvuslikku tähtpäeva.	1) mõistab etteloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu; 2) tunneb ära uued õpitud sõnad, mõisted ja väljendid ning mõistab neid ja kasutab neid oma kõnes; 3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt; 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires, oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi; 5) räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest, vestleb endale olulistel teemadel; 6) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid; 6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule; 7) osaleb õppes aktiivselt; 8) valdab aktiivselt baassõnavara rutiintegevuste ja läbivõetud teemade ulatuses; 9) suhtleb iga päev eakaaslaste ja täiskasvanutega eesti keeles ning osaleb aktiivselt mitmesugustes tegevustes ja mängudes; 10) hääldab uusi õpitud sõnu õigesti; 11) teab ja oskab kirjeldada Eesti rahvussümbolitest Eesti lippu, rahvuslille, rahvuslindu; 12) oskab nimetada mõnd Eestis tähistavat riiklikku ja rahvuslikku tähtpäeva ja tunneb huvi nende vastu.

4.2.4 Valdkond *Matemaatika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3-4 aastane	4-5 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
1) otsustab, kas nimetatud ese kuulub/ei kuulu moodustatud hulka 2) paaride moodustamisega saab teada, et ese-	1) rühmitab esemeid, olen-deid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud); 2) võrdleb esemete hulki	1) loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni; 2) oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu;	1) mõistab arvude rida 12ni; 2) liidab, lahutab 5 piires ja tunneb, kasutab vastavaid sümboleid (+, -, =);

<p>meid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju ehk võrdselt;</p> <p>3) loendab 5 piires, tunneb arvude rida 5ni;</p> <p>4) võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse, pikkuse, laiuse järgi ja kasutab mõisteid;</p> <p>5) eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmast, õuest, tänavalt;</p> <p>6) leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (pildidel, vestluses jm);</p> <p>7) eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi)</p> <p>8) määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: ülal-all, ees-taga, (minu ees, minu taga jne).</p>	<p>paaridesse seades ja otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui;</p> <p>3) tutvub arvudega 10ni;</p> <p>4) järjestab esemeid kõrguse järgi (kõrgem-madalam);</p> <p>5) järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse, kõrguse järgi;</p> <p>6) näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbrusest;</p> <p>7) teab ööpäeva osi hommik-päev-õhtu-öö, kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile-täna-homme;</p> <p>8) määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (olen tahvli ees);</p> <p>9) määrab vasakut ja paremat poolt.</p>	<p>3) tunneb numbrimärke;</p> <p>4) võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui);</p> <p>5) paneb kokku kahe hulga esemeid ja liidab;</p> <p>6) võtab ühest hulgast esemeid ja lahutab;</p> <p>7) järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi;</p> <p>8) leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema-väiksema-sama suure, kontrollib objekte kõrvutades;</p> <p>9) hindab kaugust silma järgi</p> <p>10) mõõdab pikkust, laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga;</p> <p>11) järjestab raskuse ja paksuse järgi;</p> <p>12) koostab musterid, laob pilte kujunditest;</p> <p>13) rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi;</p> <p>14) kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel, teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi;</p> <p>15) eristab mõisteid kiiresti-aeglaselt, varsti, hiljem, kohe;</p> <p>16) määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: all-peal, kohal, keskel, äärel, vasakul-paremal;</p> <p>18) orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.</p>	<p>3) oskab koostada matemaatilisi jutukesti kahe etteantud hulga järgi;</p> <p>4) teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusemõõte cm, m, km, massimõõtu kg, mahumõõtu liiter, rahaühikuid kroon, sent, kasutab neid määrgetegevustes;</p> <p>5) mõõdab pikkust, raskust, vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga;</p> <p>6) eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik, kolmnurk);</p> <p>7) teab kuude nimetusi, enda sünnikuud ja-päeva;</p> <p>8) määrab kellaaega tundides ja koostab päevakava;</p> <p>9) kasutab kõnes õigesti sünu enne, praegu, hiljem-vare, noorem-vanem;</p> <p>10) orienteerub tasapinnal (paberil).</p>
---	---	---	---

4.2.5 Valdkond *Kunst*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatlleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpituid voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatlleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3 aastane	5 aastane	6-7 aastased
1) tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest; 2) leiab kritselduste hulgast nime (tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid; 3) leiab übritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase, roheline värvi; 4) kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid	1) kujutab naturist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täiendavad ja muutuvad keerulisemaks; 2) jutustab oma piltides tuttavatest asjadest, kogemustest; fantaasiatest; 3) kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitööne oma seostest, tunnetest lähtuvalt; 4) valib mõtte teostamiseks	1) mõistab ettelooetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu; 2) tunneb ära uued õpitud sõnad, mõisted ja väljendid ning mõistab neid ja kasutab neid oma kõnes; 3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt; 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires, oskab ise esitada lihtsamaid

<p>(nt paberit, sokki jne);</p> <p>5) õpetajat jäljendades muljub, näpistab, rullib, veeretab voolimismaterjale;</p> <p>6) teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid;</p> <p>7) tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega erinevaid jälgi püsides paberi piires;</p> <p>8) tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe, katab pindu;</p> <p>9) trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega;</p> <p>10) vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga;</p> <p>11) kortsutab iseseisvalt pehmet paberit, rebib paberist tükke;</p> <p>12) katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid;</p> <p>13) vaatleb pilte, näidistoid, raamatuillustratsioone, vastab küsimustele;</p> <p>14) näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.</p>	<p>sobivaimana tunduvad vahendid;</p> <p>5) võrdleb heledamaid, tumedamaid värvitoone ja tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni, roosat;</p> <p>6) koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääri kaunistamiseks;</p> <p>7) kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega;</p> <p>8) valib kaunistusmotiivi, kannab juhendamisel šabloonile või templi abil selle omavalitult kohale esemel;</p> <p>9) õõnestab ümarvorme süvendit põidlagaga vajutades;</p> <p>10) muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades;</p> <p>11) ümar- ja pikikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid;</p> <p>12) ühendab voolitud detaile omavahel;</p> <p>13) jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks;</p> <p>14) joonistab, värvib pindu värvi- ja viltpliatsiga, kriitide, sõega, muutes joonet tihedust;</p> <p>15) kasutab joonistusvahendeid liigse surveta;</p> <p>16) võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi, katab pindu;</p> <p>17) teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja -tõmmetega;</p> <p>18) ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt;</p> <p>19) rebib, lõikab paberist ribasid, kujundeid ja kleebib need sõltuvalt töö olemusest;</p> <p>20) lükib paelale, traadile vms auguga esemeid;</p> <p>21) valib meelepärased meisterdamisvahendid, neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö;</p> <p>22) vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone, kunstitöid, esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust;</p> <p>23) jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töös kujutanud, nimetab, mis materjale töös kasutas;</p> <p>24) suhtub heasoovlikult kaaslaste töösse.</p>	<p>küsimusi;</p> <p>5) räägib õpitud sünavara piires endast ja oma perest, vestleb endale olulistel teemadel;</p> <p>6) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;</p> <p>6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;</p> <p>7) osaleb õppes aktiivselt;</p> <p>8) valdab aktiivselt baassõnavara rutiintegevuste ja läbivõetud teemade ulatuses;</p> <p>9) suhtleb iga päev eakaaslaste ja täiskasvanutega eesti keeles ning osaleb aktiivselt mitmesugustes tegevustes ja mängudes;</p> <p>10) hääldab uusi õpitud sõnu õigesti;</p> <p>11) teab ja oskab kirjeldada Eesti rahvussümbolitest Eesti lippu, rahvuslille, rahvuslindu;</p> <p>12) oskab nimetada mõnd Eestis tähistavat riiklikku ja rahvuslikku tähtpäeva ja tunneb huvi nende vastu.</p>
---	--	---

4.2.6 Valdkond *Muusika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3-4 aastane	4-5 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
1) huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda; 2) osaleb laulude esitamises 3) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetriumi (kõnd ja jooksjt) 4) reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (plak-	1) laulab rühmaga samas tempos; 2) laulab peast lihtsa-maid õpitud rahva- ja lastelaule; 3) väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (nt loova liikumisega); 4) tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt liikumine hanereas, ringis)	1) laulab väljahingamisel loomuliku häälega; 2) esitab laule rühmaga samas tempos; 3) laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule; 4) muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vahel-	1) laulab ilmekalt, voolava ja pehme häälega; 2) laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule, esitab neid nii rühmas kui üksi; 3) liigub, tantsib sünkroonis teistega; kõnnib, jookseb reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt;

<p>sutab, kõigutab keha vmt); 5) mängib muusikat kuulates, liikudes, lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapiiril, kõlapulkadel kuljustel, väikesel trummil, marakal.</p>	<p>5) osaleb laulumängudes; 6) kuulab laulu ja muusikapala; 7) väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste, liikumisega; 8) tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule 9) mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise, laulmise saateks; 10) eristab kuulates neid tämbri järgi.</p>	<p>dumise põhjal, arvestades pulssi ja meetrumit; 5) esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsueelmente; 6) kuulab laulu ja muusikapala huviga; 7) väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste kaudu, nt järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega; 8) mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille; 9) mängib rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele; 10) ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega samas tempos; 11) mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi, kastanjette.</p>	<p>4) väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele; 5) sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt, õige kehahoiakuga; 6) tunneb ära ja eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre, 7) väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi; 8) kuulatud muusikat ise loomustades kasutab eakohast sõnavara; 9) näitab tegevustes üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuuldud palade suhtes; 10) mängib eakohastel rütmi- ja meloodispillidel kaasamänge õpitud lauludele, lasteriimidele, instrumentaalpaladele; 11) mängib pilliansambelis.</p>
--	---	--	--

4.2.7 Valdkond *Liikumine*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmootorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
1) sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi; 2) järgib meeldetuletamise korral hügieeninõudeid; 3) sooritab põhiliikumisi; 4) teeb koordinatsiooni, tasakaalu, osavust arendavaid harjutusi; 5) mängib 2-4 reeglita liikumismänge; 6) pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel; 7) sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni 8) hoiab oma kohta erinevates rivistustes (kolonn, ring, viirg); 9) kasutab sihipäraselt abivahendeid (rõngas jm); 10) veab tühja kelku ja sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla; 11) plaksutab ja liigub vastavalt rütmile; 12) sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi; 13) algatab iseseisvalt mängu;	1) nimetab kodukohas harastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi; 2) teab spordivahendite nimetusi ja kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas; 3) õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise; 4) kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes; 5) sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi; 6) teeb harjutusi väikevahenditega; 7) mängib kollektiivseid võistlusemänge; 8) osaleb jõukohastes teatevõistlustes; 9) tunnustab nii enda kui vastasmeeskonna edu; 10) teeb vahenditega harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti; 11) valitseb oma liigutusi koordinatsiooni ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes; 12) sooritab tasakaalu,	1) osaleb lasteaia spordipäeval; 2) talub kaotust võistlusemängudes; 3) teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires; 4) mõistab hügieeninõuete olulisust; 5) õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kutsuda appi täiskasvanu; 6) käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses; 7) ronib varbseinal vahelduva sammuga ja täidab lisaülesandeid; 8) käsitleb mängu- ja spordivahendeid loovmängus; 9) valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu; 10) säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu; 11) kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga 12) kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides; 13) suudab sõita	1) sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised; 2) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel; 3) kasutab harjutuste tehes mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasu-4) võistleb kombineeritud teatevõistlustes; 5) mängib sportlike elementidega mängu; 6) organiseerib ise liikumismänge; 7) kasutab ausa mängu põhimõtteid, peab kinni mängureeglitest; 8) valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui tänaval; 9) orienteerub mänguväljakul, sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene; 10) sooritab paindumust, kiirust, vastupidavust, jõudu arendavaid tegevusi; 11) osaleb kelguvõistlustel; 12) sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega;

14) tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.	painduvust, osavust arendavaid harjutusi; 13) veab kaaslast kelgul, kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid; 14) jäljendab liikumisega erinevaid rütme; 15) liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele; 16) liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt; 17) kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt; 18) sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajatega.	tõukerattaga, kahe rattalise rattaga.	13) kasutab liikudes loovalt vahendeid (lindid, rätikud, rõngad jne); 14) liigub enda tekitatud rütmi järgi ja vahelduva tempoga kiirelt aeglaselt; 15) väljendab liikumise kaudu emotsioone; 16) mängib lihtsamaid maastikumänge 17) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi; 18) keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele; 19) liikudes, mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest; 20) peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.
--	---	---------------------------------------	--

5. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE, HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

Lapse arengu hindamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist;
- pedagoogid jälgivad kavakindlalt lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sealhulgas esteetilist ning kõlblist arengut, jälgides lapsi nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes;
- lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi;
- lasteaia pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutatakse lapse arengu hindamisel;
- logopeed uurib frontaalselt iga õppeaasta algul lasteaia käivate laste kõnet ja fikseerib tulemused. Logopeed selgitab välja kõneliste ja arenguliste erivajadustega lapsed ning teavitab vanemaid, kui lapsel on vajadus osaleda logopeedilistes tegevustes. Logopeedi arendustegevused toimuvad nii individuaalselt kui ka grupitegevustena.

- rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust esmakordselt lapse arvamisel lasteasutuse nimekirja, edaspidi iga-aastasel arenguvestlusel;
- lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused vanuseti;
- lapse arenguga seotud teabe alusel koostatakse igale lapsele kasvumapid. Lapsevanemal on võimalus tutvuda oma lapse kasvumapiga. Kasvumapp algab tiitellehega (asutuse, rühma, lapse nime, alustamise kuupäev) ja sisaldab kokkuleppeliselt lapse joonistust teemal „Mina“ ja „Minu pere“ koos lapse kommentaariga. Lapse küsitlusi, intervjuud, huvitavaid ütlemisi, arvamusi, käejälg, saavutused, edusammud (tänukirjad, diplomid). Valikut lapse loomingust. Lapse tervisenäitajad aastate lõikes. Lapse arengu hindamise tabel. Arenguvestluste kokkuvõtted.

5.1 Lapse arenguvestluse läbiviimise põhimõtted ja korraldus

- Vähemalt üks kord õppeaastas viib õpetaja lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestluse, mis on usalduslik õpetaja ja lapsevanema vaheline vestlus lapse arengut puudutavates küsimustes.
- Arenguvestluse käigus selgitatakse lapsevanemate seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes ning saadakse tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest.
- Arenguvestlus toimub üks kord õppeaasta jooksul (kevadperioodil).
- Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

Õpetaja ettevalmistus arenguvestluseks:

- informatsiooni kogumine lapse arengust (lapse kasvumapp),
- ajaplaani koostamine,
- lapsevanemaga vestluseks küsimustiku koostamine, vajadusel lapsevanemale vestluseks ettevalmistusleht,
- vanemate vestlusele kutsumine (suuliselt või kirjalikult).

Arenguvestluse läbiviimine

- Sissejuhatavas osas meeldiva õhkkonna loomine (olla tähelepanelik, väljendada ennast arusaadavalt jne.).
- Lapsevanemale antav tagasiside on positiivne, heatahtlik, tunnustades lapse püüdlusi.
- Probleemide esitamine on konkreetne ja toetub faktidele, mitte hinnangule.
- Küsitakse lapsevanema arvamusi, selgitusi, ettepanekuid

- Pakutakse omapoolseid sobivaid pedagoogilisi soovitusi õppe- ja kasvatusküsimustes.
- Vestlus lõpeb kirjaliku lühikokkuvõttega, mille allkirjastab lapsevanem.
- Arenguestlusest peab jääma positiivne kogemus.
- Arenguestlusel saadud info on konfidentsiaalne.

5.2 Koolivalmidus

Koolivalmidus on lapse tervislik, sotsiaalne, motivatsiooniline ja vaimne valmisolek minna mänguliselt põhitegevuselt üle suunatud ning kõrgemal tasemel õpitegevusele. Kooliks valmisolekut mõjutavad nii sünnipärased eeldused ja võimed kui ka kasvukeskkond, milles laps elab ja areneb, aga ka inimesel, kes temaga suhtlevad ja tema arengut mõjutavad.

Koolivalmidus on protsess, mis algab koolieelsel perioodil ja jätkub katkematult kooli kontekstis, haarates esimesi õppeaastaid.

Lapse koolivalmiduse hindamise põhimõtted:

- lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.
- lapse koolivalmiduse sh arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustsüklist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla paani alusel ning lapsi jälgivad nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.
- lapse koolivalmiduse hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.
- lapse koolivalmidust kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Koolivalmiduse hindamise meetodid:

- vaatlus
- vestlus, intervjuu
- laste tööd
- lapse arengu hindamise tabel

5.2.1 Koolivalmiduskaart

Lasteasutuse õppekava läbinuile annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused.

Koolivalmiduskaardis on kirjeldatud lähtudes koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast lapse arengu tulemusi üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed.

Koolivalmiduskaardi koostamise korraldus:

- vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse koolivalmiduse sh arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga arenguevestluse, mis
 - 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemusest;
 - 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse koolivalmiduse suhtes.
- arenguevestluse tulemus dokumenteeritakse „Isikuandmete kaitse seaduses“ sätestatud tingimustel.
- koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalenud isikud ka lapsevanem.
- koolivalmiduskaardi kinnitab direktor.
- vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust.
- koolivalmiduskaart on abiks klassiõpetajale lapse individuaalse ja arengu mõistmisel ning koostöö kavandamisel lapsevanemaga.

6. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist (keha-, kõne-, meele- või vaimupuuetega ning eriabi või erihooldust vajavad lapsed), keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteaija direktor.

Erivajadustega lastele on lasteasutuses loodud tingimused kasvamiseks sobitusrühmas koos teiste lastega. Sobitusrühma võetakse laps vastu vanema kirjaliku avalduse ja nõustamiskomisjoni otsuse alusel.

Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga erivajadusega lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest. Kokkuvõtte arutatakse läbi

lapsevanemaga arenguvestlusel ning vajadusel kavandatakse erivajadusega lapsele uus individuaalne arenduskava.

Lapsi, kelle on nõustamiskomisjoni otsusega koolikohustuse täitmine edasi lükatud toetatakse igapäevaste tegevuste kaudu ning tehakse lapsega täiendavalt individuaalselt tööd või koostööd logopeedi jt spetsialistidega ja lapsevanemaga.

6.1 Eesti keele õpe muukeelsetele lastele

Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe.

Eesti keele õpet alustatakse kolmeaastaselt eraldi keeletegevuste kaudu ja keeleõpet teiste tegevustega lõimides.

Rühmas, kus õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles, omandavad mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti keele lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe.

Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat.

Üldeesmärgiks on muukeelse lapse arengu toetamine arenemisvõimeliseks isiksuseks, kes:

- usub endasse, julgeb suhelda eesti keeles ja ei karda vigu teha;
- on loov, avatud, sõbralik ja suhtlemisaldis;
- suhtub positiivselt õppimisse.

Keeleõppe läbiviimise põhimõtted:

- keeleõppe eelduseks on vaimselt turvaline keskkond, kus laps julgeb suhelda ega karda eksida, kus lapsi julgustatakse ja innustatakse eesti keelt kasutama. Seda toetab õpetaja kiitus ja tunnustus;
- keeleõppe on järjepidev. Oluline on õpitud kogu aeg erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides korrata ning aktiveerida;
- keeleõppe on mänguline, vaheldusrikas ja lapsele huvitav, kus keelt õpitakse mängu kaudu;
- keeleõppe on mitmekesine ja pakub erilaadseid tegevusi (liikumine, muusikaline tegevus, käeline tegevus, igapäevatoimingud, üritused), kus verbaalset suhtlust toetab tugev mitteverbaalne kontekst;
- keeleõppe on tulemuslikum, kui see on emotsionaalne, haarab erinevaid meeli, kasutatakse palju näitlikke vahendeid, miimika, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat ja rütmi;

- keeleõpe on avastusõpe, kus liigutakse lihtsamalt keerulisemale, kasutatakse palju pildimaterjali ja vestlusteemasid valides lähtutakse lapse kogemusest.

6.2 Andekate laste toetamise põhimõtted

- Andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem, keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid (lisa)ülesandeid.
- Last suunatakse ise teavet otsima ja seda hiljem rühmakaaslastega jagama.
- Leitakse võimalusi, et laps saaks kasutada oma tugevusi, fantaasiat või oskusi rakendades valida vahendeid ja väljundeid tegevusteks.

7. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Hea koostöö lapsevanemaga on aluseks lapse kohanemisele lasteaiaga ning turvatunde tekkimisele.

Koostöö põhimõtted:

- Lasteaia pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanema esmased koostööpartnerid on lasteasutuses selle rühma õpetajad, mille nimekirja on laps kandud. Vajadusel kaastakse lapsevanema või õpetaja ettepanekul ja lapsevanema nõusolekul teisi lasteasutuse pedagooge ja spetsialiste.
- Lasteaed on koduse kasvatusetoetaja.
- Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Lapsevanemat teavitatakse lapse arengust ja õppimisest iga-aastaselt arenguestlusel. Lapsevanema soovi korral teavitatakse teda lapse arengust ja õppimisest sagedamini kui üks kord aastas.
- Õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest teavitatakse lapsevanemaid lasteaiategevust kajastaval veebilehel.
- Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises arenguestluste kaudu, kus lapsevanemale tutvustatakse lapse arengu ja õppimise tulemusi ning selgitatakse välja lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes. Selle põhjal kavandatakse vajadusel koostöös lapsevanemaga õppe- ja kasvatustegevused, arvestades lapse eripära.
- Lasteaia tegevus on perekonnale avatud, st lapsevanemal on soovi korral võimalus osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi läbiviimises.

- Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.
- Lapsevanemal võimaldatakse anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele alljärgnevalt:
 - 1) edastades enda tagasiside vahetul rühma õpetajale või lasteaia direktorile,
 - 2) rühmakoosolekutel sügisel ja kevadel
 - 3) lastevanemate rahulolu küsimustikele vastamise kaudu.
- Igasugune isiklik info, mis puudutab last ja peret on konfiditsiaalne.

8. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Käesolev õppekava kuulub muutmisele seoses:

- muudatustega haridusalases seadusandluses;
- õppe- ja kasvatuskorralduse muutumisega lasteaias.

Ettepanekud õppekava täiustamiseks arutatakse läbi pedagoogilises nõukogus ja hoolekogus.

Õppekava muudatused kinnitab lasteaia direktor.